

Mgr. Michaela Marksová
ministrýně práce a sociálních věcí

Vážená paní, vážený pane,

dovolte, abych Vás upozornila na problémy, které Vám mohou nastat v důchodovém věku. Tento dopis vysvětluje rozdíly v důchodovém zabezpečení osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) a zaměstnanců a poukazuje na to, že Vy jako OSVČ můžete být v budoucnu vystaven/a nepříznivým důsledkům velmi malého důchodu. Senioři s nízkým důchodem se už dnes potýkají s mnoha existenčními problémy – nemohou si zajistit kvalitní bydlení a často jsou vystaveni exekucím. Toho se musíme vyvarovat. Doporučuji Vám proto, abyste si ověřil/a, zda máte zajištěno přiměřené finanční zajištění pro sebe a své blízké na stáří.

Dovolte, abych Vás nejprve informovala o tom, jak se počítá důchod, a upozornila Vás na rozdíly mezi zaměstnanci a OSVČ.

Výše důchodu, ať už starobního nebo invalidního, příp. pozůstalostního, je určena celkovou dobou důchodového pojištění a výší vyměřovacích základů, ze kterých se platí pojistné na důchodové pojištění. U doby pojištění není v praxi mezi zaměstnanci a OSVČ prakticky rozdíl.

Velký rozdíl, a to se zásadním dopadem na budoucí důchod, je ale v určení částky (vyměřovacího základu), ze které se pojistné platí. U zaměstnance je každý rok základem celý hrubý příjem. U OSVČ vykonávající hlavní činnost je ale základem obvykle jen zákonné minimum, což je polovina daňového základu. Pokud máte jako OSVČ příjmy, které odpovídají přibližně průměrné mzdě zaměstnance, tzn., že rozdíl mezi příjmy a výdaji činí 26 tisíc Kč měsíčně, Vám se na rozdíl od něj započte jako základ pro výpočet důchodu pouze polovina, tj. 13 tisíc Kč na měsíc, neboť z této částky odvedete pojistné na důchodové pojištění.

Z pohledu budoucího zabezpečení v důchodu situaci ještě zhoršuje úprava daňových paušálů. Na jedné straně sice funguje jako pozitivní podpora podnikání, na druhé straně ale snižuje základy pro placení pojistného ve srovnání s vykazováním podle daňové evidence. V aktuální situaci je pomocí paušálů obvykle dosaženo vyššího čistého příjmu, je to proto logická strategie. Nese ale nemalé riziko v budoucnu v nízkých důchodech.

Praktický příklad

OSVČ pan Novák má za rok 2015 příjem ve výši 600 tis. Kč a výdaje uplatní výdajovým paušálem ve výši 60 %. Výdaje tedy činí 360 000 Kč. Daňový základ za rok 2015 je částka 240 000 Kč.

- *Vyměřovací základ pana Nováka za rok 2015, ze kterého odvede pojistné na důchodové pojištění, bude činit 120 000 Kč (polovina daňového základu).*
- *Skutečné výdaje pana Nováka mohly ale být např. pouze ve výši 50 %. Čistý příjem pana Nováka je pak 300 000 Kč, což je měsíčně 25 000 Kč (300 000 Kč : 12).*
- *Přestože skutečný měsíční čistý příjem pana Nováka je 25 000 Kč, tak měsíční vyměřovací základ je pouze 10 000 Kč (120 000 Kč : 12). Hodnocený měsíční „příjem“ pana Nováka pro důchodové účely je prakticky těsně nad úrovní minimální mzdy, přestože jeho čistý příjem přesahuje čistý příjem zaměstnance s průměrnou mzdou.*

Každá OSVČ si může podle vlastního uvážení stanovit základ pro placení pojistného vyšší. Zkušenosti z letité praxe však ukazují, že tento postup není využíván a je naprosto výjimečný. **Propad příjmů v okamžiku odchodu do důchodu a při ukončení samostatné výdělečné činnosti bude pro OSVČ daleko citelnější než pro většinu zaměstnanců.**

Pro konkrétní představu uvádím tři příklady stanovení výše starobního důchodu přiznaného v roce 2015, které vycházejí z následujících údajů doby pojištění a výdělků.

Doba pojištění - **45 let pojištění** má první, druhý i třetí příklad.

- Výdělky - **minimální vyměřovací základ** má první příklad,
 - **dvojnásobek minimálního vyměřovacího základu** má druhý příklad,
 - **čtyřnásobek minimálního vyměřovacího základu** má třetí příklad.

Příklad	Samostatná výdělečná činnost v období	Vyměřovací základ	Základ pro výpočet důchodu v Kč	Výše starobního důchodu
1	1990 až 2014	zákonné minimum	4 989	5 768
2	1990 až 2014	dvojnásobek minima	9 978	9 136
3	1990 až 2014	čtyřnásobek minima	19 955	11 751

Důchod byl spočten pomocí kalkulačky umístěné na webu MPSV. V období 1986 až 1990 byla místo výdělků dosazena vyloučená doba (výdělky se tím „nerozřídí“). Základ pro výpočet důchodu je průměr měsíčních vyměřovacích základů vynásobených koeficientem, který zohledňuje růst mezd.

V první situaci je za 45 let doby pojištění důchod stanoven ve výši **5 768 Kč**.

V druhé situaci je za 45 let doby pojištění důchod stanoven ve výši **9 136 Kč**.

V třetí situaci je za 45 let doby pojištění důchod stanoven ve výši **11 751 Kč**.

Důchod může být ve skutečném případě dokonce i nižší než v prvním příkladu. Pokud byl podnikatel v letech 1996 až 2003 „ve ztrátě“, nemusel v tomto období platit pojistné vůbec. U prvního příkladu by takto byla zkrácena doba pojištění na 37 let a starobní důchod by byl stanoven ve výši **4 603 Kč**.

Doporučení

Pokud nepatříte mezi OSVČ, které platily a platí významně nadprůměrné pojistné na důchodovém pojištění minimálně na úrovni cca 4 - 5 tisíc Kč měsíčně a výše, pak Vám doporučuji velmi důkladně zvážit posílení Vašeho zabezpečení na stáří¹.

K tomu **můžete využít několika možností:**

- především můžete **zvýšit pojistné placené správě sociálního zabezpečení a tím dosáhnout vyššího průměrného základu pro výpočet důchodu** (roky s placením nižšího pojistného budou vyváženy budoucími roky s placením vyššího pojistného),
- můžete **využít zapojení do systému doplňkového penzijního spoření** (tzv. III. pilíř), kde je spoření podporováno státním příspěvkem a daňovým zvýhodněním,
- můžete **využít jiných forem úspor**.

V případě Vašich dotazů nebo potřeby dodatečné informace máte možnost **obrátit se na pracovníky okresních správ sociálního zabezpečení**.

Budu ráda, pokud zvážíte moje doporučení, a zvolíte si takové řešení, se kterým budete v důchodu spokojen/a.

S přáním mnoha úspěchů ve Vaší podnikatelské činnosti

---

¹ Pro informativní výpočet svého vlastního důchodu můžete využít kalkulačku uveřejněnou na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Údaje potřebné pro vyplnění kalkulačky můžete získat z Informativního osobního listu důchodového pojištění, který obsahuje přehled základů, ze kterých bylo placeno pojistné v minulosti a celkový součet dob důchodového pojištění (odpracovaných let). Případně zde najdete i přehled některých náhradních dob pojištění (např. dobu vedení v evidenci úřadu práce), uložených v evidenci České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a za dobu od roku 1986 obsahuje i přehled vyměřovacích základů a vyloučených dob (např. dočasné pracovní neschopnosti). Informativní osobní list důchodového pojištění můžete získat nejjednodušeji písemnou formou vlastnoručně podepsaného dopisu, který zašlete na adresu ČSSZ, Odbor správy údajové základny, Křížová 25, 225 08 Praha 5. Žádost musí obsahovat rodné číslo žadatele, jméno, příjmení, rodné příjmení a adresu nebo ID datové schránky, na kterou bude informativní osobní list zaslán.